

2 **Obnova opštih kolektivnih ugovora**
Postignuta poboljšanja

3 **Ojačati kupovnu moć**
Značajan angažman Unije

4 **Promena radnog osoblja** Kako ostvariti svoja prava

Broj 3 | maja 2022 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Novi državni ugovor za građevinarstvo

Više zaštite umjesto većeg pritiska!

U pogledu bolje zaštite Unia je na svom Kongresu pokrenula novu inicijativu // © Olivier Vogelsang, Lausanne

Ove godine će se ponovo pregovarati o državnom okvirnom ugovoru za građevinarstvo (LMV). LMV reguliše plate i uslove rada za oko 80 000 građevinskih radnika i jedan je od najvažnijih kolektivnih ugovora o radu u Švajcarskoj. Dok građevinski radnici traže veću zaštitu za svoje zdravlje, građevinski poslodavci su krenuli sa velikim udarom na uslove rada. Teška borba je neizbježna.

Stefanie von Cranach dhe Chris Kelley

Građevinska industrija je godinama u procvatu. Prodaja raste, knjige narudžbina su pune, a zahtjevi za izgradnju su rekordno visoki. Ali upravo ti ljudi, kojima treba zahvaliti, njima se ne pruža dovoljno pažnje. Jer sve više se gradi ali sa manje ljudi i za sve manje vremena. Bilo da se radi o snijegu i ledu zimi ili ekstremnoj vrućini ljeti – radi se neprekidno bez obzira na opasnost po zdravlje. Da je povećan pritisak i opasnost po zdravlje to potvrđuje i studija građevinarstva!

To je još jedan razlog zašto građevinska branša gubi sve više dobrih ljudi. Svaki drugi kvalifikovani zidar napušta branšu i broj novih šegrta se prepolovio. Ali još jedna tužna statistika je takođe uzbuđujuća: Svake godine svaki šesti građevinski radnik doživi nesreću, a u poslednjih 10 godina se

povećava broj teških a ponekad i fatalnih po život nesreća na gradilištima.

Državni okvirni ugovor se ponovo pregovara

Ove godine će se ponovo pregovarati o državnom ugovoru za izgradnju između sindikata i Udruženja građevinskih poslodavaca. Ovo ponovno pregovaranje predstavlja priliku za građevinske radnike da se pozabave problemima na gradilištu i postignu poboljšanja za čitavu branšu. Kako bi utvrdila konkretne zahtjeve građevinskih radnika, Unia je zbog toga izvršila veliko glasanje na gradilištima. Učestvovalo je preko 15 000 građevinskih radnika. Rezultati govore sami za sebe: Potrebno je više zaštite za zdravlje, pošteno radno vrijeme i okončanje krađe sati tokom putovanja i lošeg vremena. Pregovori

su počeli krajem februara. Moglo bi se pomisliti da građevinski poslodavci imaju interes da poboljšaju uslove rada kako bi mogli da privuku ljude u branšu. Pogrešan signal! Jer očigledno je da su agitatori u Savezu dobili prednost i žele po svaku cijenu da smanje plate i pogoršaju uslove rada. Oni traže: neograničeno radno vrijeme, normalizaciju 50- časovne nedjelje, više prekovremenog rada, manje bonusa i to nije sve: već u novembru Udruženje građevinskih poslodavaca je javno zaprijetilo da će ukinuti LMV ako građevinski radnici ne prihvate ova pogoršanja. Razmišljanja poslodavaca su jasna: prvo sprovesti pogoršanja u građevinarstvu pa onda svuda ako je moguće!

Zajedno se borimo 25. juna

Teška borba je neizbježna. Ali ipak ako postoji jedna grupa profesionalaca koji znaju da se izbere za svoja prava, onda su građevinski radnici! Bilo za poboljšanje LMV ili za penziju sa 60 godina – građevinski radnici znaju da uz demonstracije, protesne akcije i štrajkove moguće voditi kampanju za bolje uslove rada. Ova godina neće biti ništa drugačija. Građevinski radnici su stoga planirali veliku kampanju kako se izborili za više zaštite i protiv napada građevinskih poslodavaca. Vrhunac prve polovine godine je neizbježan: velika demonstracija u subotu, 25. Juni u Cirihu. Zajedno sa solidarnim kolegama iz drugih sektora građevinski radnici će se ponovo pokazati: Zajednička borba se isplati! Besplatne opcije prevoza na stranici www.unia.ch/lmv2022

Editorial

Obožavam svoj posao. Na kraju radnog dana vidim šta sam sagradio svojim rukama. Mi građevinski radnici gradimo kuće, ulice, kancelarije, tunele.

Često radimo napolju, pri svakakvom vremenu, a radni dani mogu se odužiti toliko da smo uveče zaista gotovi. Posljednjih godina porastao je i pritisak terminima. To dodatno škodi našem zdravlju. Povećava se i broj nezgoda sa teškim i smrtnim ishodom.

Vrijeme za punjenje baterija se skratilo. Posebno ljeti. Primjećujem da sve više kolega napušta branšu, a sve manje novih mladih ljudi se zanima za ovaj zanat. Mogu da ih razumijem. Krivi za ovu situaciju su i naši šefovi. Graditi sve brže, sa sve manje zaposlenih, ne može da ispadne dobro. Nekim mjesecima moramo beskonačno da radimo prekovremeno, a onda za vrijeme drugih mjeseci ni ne napuštamo kuću. Profit ide šefovima, a mi treba da snosimo rizik. To tako ne može! Zbog toga zahtijevamo bolju zaštitu našeg zdravlja, plaćeno vrijeme putovanja na posao, duži odmor i plaćenu pauzu.

Međutim, poslodavci žele da dodatno pogoršaju naše uslove rada i prijete raskidanjem krovnog ugovora za branšu (LMV). Našim šefovima poručujemo: ako želite da riješite probleme, morate poboljšati, a ne pogoršati, ili još gore, ukinuti LMV. 25. juna ćemo demonstrirati u Cirihu i radujem se tome što ću sa mnogim građevinskim radnicima i solidarnim ljudima poslodavcima jasno staviti do znanja da sa ovakvim planovima nemaju šanse. Mi ćemo se boriti i pobijediti!

Xhafer Sejdiu, predsjednik odjeljenja za građevinu Unia Cirih-Šafhausen.

Kratke vijesti

Bez Migranata nema demokratije! 24.9.2022: Unia Konferencija interesna grupa o pravu glasanja i izborima

Zakon o strancima i integraciji postaje sve deskriminatoriji bez obzira da li je neko iz Evropske unije ili ne. Neka se desi nesreća/ udes jednom u životu, rizikuje se ne samo sigurnost već i boravišna dozvola. Ko donosi zakone? Migranti ne. Četvrtini švajcarskog stanovništva nije dozvoljeno da se izjasni u politici, iako svakodnevno daju svoj doprinos društvenom, ekonomskom i kulturnom životu. Buržoaska većina ne želi da deli vlast i isključuje migrante iz demokratije. 1971. godine Švajcarke su dobile pravo glasa. Želimo da izvučemo pouke iz toga. Kako postići ravnopravnu demokratiju? Na programu razmjena u vezi državljanstva i participaciji, višestruke diskriminacije koju doživljavamo. Migracija je kao ravnopravni motor u novom demokratskom društvu. Nacrt za demokratiju. Pozvani su svi migrant, interesne grupe migranata, žene, omladina i penzioneri. Zabilježite sebi datum.

Integracija i učestvovanje u politici 14.05.2022: Konferencija o migracijama

Šta bi se promijenilo kada bi svi stanovnici imali pravo glasa? Zbog helvetskog federalizma postoje znatne razlike između kantona, a u pojedinim slučajevima i između opština. Zbog toga mogućnosti učestvovanja u politici umnogome zavise od mjesta stanovanja. Zašto su naši politički glasovi važni? Koliki je naš uticaj, a koliki tek može biti? Naša ovogodišnja Konferencija o migracijama nudi priliku za bavljenje ovim pitanjima.

Inicijativa u Ženevi: prikupljanje potpisa 40% stanovnika Ženeve bi trebalo da konačno dobije pravo glasa

Raznovrstan savez lijevih partija, Zelenih, sindikata – time i Unije – kao i udruženja migranata 31. marta je pokrenuo narodnu inicijativu. Inicijativa cilja na promjenu kantonalnog Ustava, kako bi se migrantima i migrantkinjama koji već najmanje 8 godina žive u Ženevi omogućilo sticanje političkih prava. Inicijativa pod nazivom «Život ovdje, glas ovdje... Osnajmo našu demokratiju!» mora da prikupi oko 10 000 potpisa do početka avgusta. Stanovnici Ženeve: potpišite! Kako migrant koji podržavaju ovu inicijativu (još uvijek) ne mogu da glasaju za nju, ova peticija cirkuliše kako bi se i njihovi glasovi čuli.

20-21.05.2022: Unijina Konferencija žena

Pod motom «Male plate i diskriminacija na više nivoa» žene Unije iz cijele Švajcarske sastaju se na Konferenciji žena u Belinconi. Najvažnije tačke konferencije su razizam, izrabljivanje i diskriminacija na random mjestu, kao i feminizacija sindikata. Naravno, i ovaj put će na mnogim radionicama biti prilike za diskusiju i razmjenu iskustava i ideja. U petak uveče moći će da uživaju u zabavnom programu koji će organizovati kolegice iz Tesina. Žene Unije su u pokretu!

Smood pogoršava uslove rada

Novi udarac za kurire Smood-a: preduzeće je naložilo nove uslove rada, miljama udaljene od obećanja koja su data u februaru. U vrijeme ogromnog rasta cijena goriva kuriri moraju da računaju na još nižu nadoknadu troškova. Ženevska arbitražna institucija Chambre des relations collectives de travail (CRCT) izrekla je 10 prijedloga koji se tiču zahtjeva zaposlenih. Unija nastavlja da vrši pritisak na Smood i uložice sve kako bi preduzeće uvelo uslove rada koji su u skladu sa zakonom i prema svojim zaposlenim se ophodilo s poštovanjem.

Kolektivni ugovor za molere i gipsare

Bolje plate i usklađenost sa porodicom

Za slikare i gipsare najkasnije od jeseni 2022. važi novi kolektivni ugovor (GAV). On će između ostalog poboljšati minimalac i znatno podići realne plate. Kao prva branša prisutna na gradilištima, branša molera i gipsara regulisaće djelimično radno vrijeme i na taj način omogućiti usklađivanje posla sa porodičnim životom.

Adaptirala Marília Mendes

GAV su potpisali članovi sindikata Unia i Syna i Švajcarski savez molerskih i gipsarskih preduzetnika (SMGV). Savezno vijeće će najvjerovatnije na jesen GAV proglasiti opštevažećim. U tom trenutku će GAV i stupiti na snagu.

Veći minimalac – automatski porast stvarnih plata

Novim GAV-om doći će do značajnog porasta i minimalca i stvarnih plata:

- Stvarne mjesečne plate postepeno će rasti do 2025. za ukupno 150 franaka
- Minimalne mjesečne plate postepeno će rasti do 2025. za ukupno 75, odnosno 100 franaka

Od porasta plata profitiraće oko 15 500 osoba. Zahvaljujući većem minimalcu branša će postati atraktivnija za novu radnu snagu, a iskusni zaposleni profitiraće od ukupnog porasta stvarnih plata.

Jednostavnije usklađivanje sa porodičnim životom

Branša molera i gipsara postaća prva koja je kolektivnim ugovorom regulisala djelimično radno vrijeme, čime će majke i očevi biti u mogućnosti da bolje usklade posao sa porodicom. I stariji zaposleni, kao i oni koji su na usavršavanju, imaju koristi od regulisanog djelimičnog radnog vremena. Između ostalog će biti propisani i fiksni radni dani, čime će biti moguće planiranje posla, porodice i slobodnog vremena, a poslu na poziv će se konačno stati u kraj. Uz to će očevi za vrijeme očinskog odsustva primati punu platu, umjesto zakonskih propisanih 80%.

Djelimično radno vrijeme potrebno i u netipičnim ženskim zanimanjima

Projekat za podsticanje djelimičnog radnog vremena

U građevinskim branšama je djelimično radno vrijeme rijetkost. To su sindikati Unia i Syna, kao i Udruženje molerskih i gipsarskih preduzetnika htjeli da promijene. Mnoge žene rade u ovoj branši, skoro polovina učenika u njemačkom dijelu Švajcarske su žene. Međutim, one se na poslu ne zadrže dugo, između ostalog zbog toga što gotovo da nije postojala mogućnost da se radi samo dio radnog vremena. Kako bi se to promijenilo, Unia, Syna i Udruženje molerskih i gipsarskih preduzetnika su 2018. pokrenuli projekat «Djelimično radno vrijeme u građevini». I sada prva evaluacija pokazuje uspjeh ovog projekta: do kraja 2020. uvedeno je skoro 500 novih radnih mjesta sa djelimičnim radnim vremenom. Ovim projektom je zadržano mnogo stručnog kadra i omogućeno usklađivanje posla, porodice i privatnog života. To što djelimično radno vrijeme sada postoji i kao stavka u GAV-u najbolji je pokazatelj uspjeha ovog projekta.

Ugostiteljstvo: manifest za bolje uslove rada

11 zahtjeva za bolje uslove rada

U aprilu su zaposleni u ugostiteljstvu akcijama širom Švajcarske ukazali na nepovoljnu situaciju u toj branši. Manifest „Želimo da živimo dostojanstveno!“ zahtijeva neophodna poboljšanja plata i uslova rada. Podržimo sve njihove zahtjeve potpisom!

Marie Saulnier Bloch

Uslovi rada u ugostiteljstvu su još uvijek izuzetno loši, a plate niske. Ovo je sve dodatno pogoršano zdravstvenom krizom koja je dovela do brojnih zatvaranja firmi i prinudnih obustava rada, a koji su dalje uzrokovali smanjenje prihoda i veoma često gubitak posla. U skladu sa tim, manifest fokus stavlja na različita pragmatična rješenja: poboljšanje plata i povećanje minimalca, uzimanje poslovnog iskustva u obzir, kraj posla na poziv, planiranje rada 3 nedelje unaprijed i pismene konsultacije u slučaju izmjena, plaćanje svih planira-

nih sati, pravo na nedostupnost, plaćanja vremena potrebnog za presvlačenje, obezbjeđivanje mašina za rad, transparentna i pravična podjela bakšiša, obučavanje odgovornih za osoblje i mjere protiv svih vidova uznemiravanja, i posljednje, ali ne i najmanje bitno, više kontrola.

Teški pregovori za GAV na nivou države (L-GAV)

Ovi zahtjevi nisu slučajno formulisani: usmjereni su na saveze poslodavaca i njihovo odugovlačenje nakon tri godine blokade. Naime, mi se i dalje sjećamo da su posljednji pregovori o obnavljanju

L-GAV-a i proglašavanje istog opšteobavezujućim bili izuzetno teški. Ovaj L-GAV će 2024. napuniti 50 godina: približavamo se ovom simboličnom datumu.

Poziv na podršku i solidarnost

Manifest prate brojni videi. Zaposleni u ugostiteljstvu pokazuju tešku realnost u kojoj žive. Zahtijevaju poštovanje koje su i zaslužili konkretnim mjerama. Zbog toga pozivaju javnost da se solidariše sa njima.

Podržimo ih solidarno sa što više potpisa!

Videi se mogu pogledati na sljedećem linku: bit.ly/38vBFPH

Manifest možete potpisati putem ovog linka: bit.ly/3xQEEwG

Zaslužujemo da živimo u dostojanstvu – zahtijevamo bolje uslove rada

Za pravednije društvo i klimu

Unija se zalaže za skraćivanje radnog vremena

Skraćivanje radnog vremena – već dugo važna tema za sindikate – dovelo bi do bolje raspodjele rada i bilo dobro za klimu.

Noémie Zurlinden

Zahvaljujući zalaganju sindikata, neljudski dugo radno vrijeme, koje je bilo neizostavno u ranim fazama industrijalizacije, sve je kraće. Već više od 20 godina traje zastoj u ovom razvoju. Zaposleni na puno radno vrijeme u Švajcarskoj sa oko 42 časa nedeljno imaju najduže radno vrijeme u Evropi. Građanske struje žele da produže radno vrijeme i učine ga još fleksibilnijim. Moramo, dakle, pod hitno da razgovaramo o skraćivanju radnog vremena.

Za pravedniju i zdraviju raspodjelu radnog vremena

Desetina zaposlenih ima malo ili nimalo posla. Skraćivanjem radnog vremena posao bi se mogao raspodijeliti na više osoba, čime bi broj nezaposlenih ili nedovoljno zaposlenih bio smanjen. Kada ljudi moraju da rade za malo para, ostaje im više vremena za neplaćeni rad, koji i dalje isključivo ide na teret žena. Neplaćeni rad bio se mogao pravičnije podijeliti – za veću jednakost polova. Sve više ljudi pati od stresa ili sindroma sagorevanja. U nekim zanimanjima, kao na primjer u branši

njege, opterećenje je toliko da mnogi rade samo dio radnog vremena. Skraćivanje radnog vremena poboljšalo bi uslove rada i učinilo atraktivnijim zanimanja u kojima nema dovoljno stručnog kadra.

Možemo sebi priuštiti zaštitu životne sredine

Osobe koje su manje pod pritiskom mogu da žive i putuju sa većim obzirom prema resursima, da idu pješice ili biciklom, ili sami da kuvaju. Sa kraćim radnim vremenom konačno se ima dovoljno vremena da se posveti sebi i okolini. Kako se istovremeno sve više proizvodi, plate se mogu podići, a radno vrijeme skratiti. Pošto su realne plate posljednjih godina slabije porasle u odnosu na produktivnost, i radno vrijeme bi trebalo da bude skraćeno. Može-

mo da priuštimo skraćivanje radnog vremena sa punim izjednačavanjem plata za niske i srednje prihode. 9. aprila je na Strike for Future skraćivanje radnog vremena bilo izuzetno važna tema. Unia je učestvovala na demonstracijama i akcijama širom cijele Švajcarske. I u budućnosti će se Unia zalagati za skraćivanje radnog vremena.

kraće radno vrijeme za zaštitu životne sredine

Konferencija mladih 2022.

23. i 24. aprila omladina Unije sastala se na dvodnevnoj Konferenciji mladih u Kroyclinguenu. Osim o stavu prema socijalnim partnerstvima, diskutovalo se i o novim idejama za kampanju Unijine omladine.

Ove godine je omladina Unije konačno ponovo mogla da se sastane uživo, nakon što je konferencija prošle godine zbog pandemije održana uživo. Olakšanje je sigurno veliko: «Posljednje dvije godine su bile teške za sve nas, i sindikati su se našli pred velikim izazovima. Tim je bolje što smo danas mogli da se susretnemo ovako uživo i postavimo kamen temeljac za budućnost Unijine omladine!» izjavio je na otvaranju konferencije Julius Kop (Julius Kopp), nacionalni omladinski sekretar.

Kritika socijalnih partnerstava

Pozicioni papir o kom se žučno diskutovalo, a koji je na kraju usvojen, na kritički način se bavi socijalnim partnerstvima. U papiru je predložen veći broj koraka ka borbenijem radu sindikata: rad sindikata treba sve više prenositi u preduzeća i na ulice, a zabranu štrajkovanja prevazići. Takođe treba posvetiti više pažnje obrazovanju i prosvjećivanju sindikata. U nastavku diskusije osnovana je radna grupa koja će sada predstavljati pozicioni papir u raznim odborima Unije i pokretati diskusije o njemu.

Nova kampanja za učenike

Uz to su mladi delegati razmijenili nove ideje za kampanju. U fokusu nove kampanje stajace učenici: njihova prava treba odbraniti, a njihove uslove rada poboljšati. Julius Kop se raduje: «Diskusije su bile izuzetno angažovane i pokazale da omladina Unije živi, da je snažna i spremna za borbu.» Na konferenciji je odlučeno da će se omladina Unije sljedećih mjeseci sastati onlajn, kako bi počela sa izradom kampanje. Pritom bi u ovom procesu trebalo da učestvuju što više članova.

Štampanje majica i oslikavanje transparentata

U nedelju se omladina sindikata sastala u neformalnim okvirima, štampala majice, utiskivala dugmad i oslikavala transparente za 1. maj. Time se završila konferencija omladine, koja je pored političkih diskusija ostavila i prostor za razmjenu između mladih članova sindikata iz različitih regiona. Helin Genis, delegat sekcije u Bernu, konferenciju vidi kao uspješnu: «Bilo je super ponovo organizovati konferenciju uživo. Imali smo mnoge uzbudljive diskusije i razmišljanja. Bili su to važni, uspješni, i prije svega borbeni dani!»

Mladi su diskutovali o novim kompanijama projektima

Interview

«Kupovna moć opada – hitno potrebna reakcija»

20. aprila održan je sastanak SGB-a na temu kupovne moći. Koji je bio cilj?

Radilo se o pozivu na buđenje! Trenutna poskupljenja od preko 2% i očekivano šokantni porast premija osiguranja u ogromnoj mjeri opterećuju kupovnu moć zaposlenih. Bez izjednačavanja poskupljenja porodicama prijete realni gubici od 2200 franaka i uz to gubitak kupovne moći u iznosu od 1000 franaka zbog poskupljenja premija osiguranja. Ukoliko ne odreagujemo, porodice će gubiti preko 3000 franaka.

Kakve su reakcije zaposlenih na poskupljenje?

Mnogi već sada osjećaju poskupljenje. Moraju dublje da gurnu ruku u džep kako bi izašli na kraj sa sve višim cijenama dnevnog konzuma kao i energenata. To posebno pogađa zaposlene sa niskim i pre niskim platama. Njihov položaj je sve lošiji. Stres zbog egzistencije koji su mnogi imali tokom korone, sada se nastavlja. Jedan dio njih, kao na primjer u ugostiteljstvu, bio je pogođen nedovoljnim obimom posla, prinudnom obustavom rada i smanjenjima plate. Drugi, kao na primjer zaposleni u dostavi koja doživljava pravi bum, ili pak u oblasti onlajn trgovine, pogođeni su prekarnim uslovima rada i najnižim mogućim platama. Njima zbog ozbiljnog poskupljenja ne ostaje vremena za predah. Zbog toga zahtijevamo da plate momentalno počnu da drže korak sa poskupljenjima. Pregovori o platama koji su u toku, ali i oni koji tek predstoje, od ključne su važnosti.

Šta zahtijevaju sindikati?

Hitno su potrebna ozbiljna povećanja plata. Uz sve to su zaposleni davali ogroman učinak, koji poslodavci, međutim, posljednjih godina nikako nisu htjeli da nagrade povišicama. I to iako je očigledno da je profit bio dovoljan da se tako nešto omogući. Zbog toga zahtijevamo opšte povećanje realnih plata kao učestvovanje u dobrom razvoju privrede. Što se tiče premija osiguranja, Savezno vijeće mora da preduzme hitne mjere protiv porasta do čak 10%.

Mnoge branše su se u međuvremenu gotovo potpuno oporavile od krize i sada doživljavaju procvat. Međutim, mnogi poslodavci nisu spremni da podignu plate. Zbog čega su toliko škrti?

Za poslodavce nikad nije dovoljno dobar trenutak za davanje povišica. Međutim, kada pogledamo statistiku od prethodnih godina: oni sa najvećim prihodima i «top menadžeri» sebi su uvodili povišice kao da nikad nisu ni kritikovani. S druge strane, postoji sve više zaposlenih sa pre niskom platom. Ova polazna tačka, koja itekako nosi razloge za brigu, zahtijeva mjere kako bi kupovna moć onih koji zarađuju malo ili normalno porasla, a ne opala. Kao što je rečeno, bez kontramjera porodicama prijete gubitak kupovne moći od preko 3000 franaka. Realni prihodi moraju porasti, kako poskupljenje ne bi predstavljalo opasnost za zaposlene.

Ukoliko se zahtjevi ne ispune, šta će učiniti sindikati, a samim tim i Unia?

Trenutno se već vode pregovori u branši ugostiteljstva i građevine. Na jesen zatim slijede pregovori u branši trgovine i industriji. Pregovori u ugostiteljstvu i građevini veoma su važni. Naravno da je situacija u ovim dvema branšama veoma drugačija i ne može se uporediti. Ali jedno je jasno: mnogo toga je na kocki! Zbog toga su prošle nedelje zaposleni u ugostiteljstvu održali akcioni dan, a građevina se sprema za velike nacionalne demonstracije 25. juna. To će biti centralno suočavanje. Potrebna je sva snaga koju imamo!

Pitanja & odgovori

Dječiji dodatak: moram li plaćati AHV doprinose?

Za oba djeteta za platu mjesečno dobijam 400 franaka porodičnog dodatka. Međutim, moja šefica mi od toga odbija doprinose za socijalno osiguranje. Da li to pravno dozvoljeno?

Myriam Muff: Ne. Doprinosi za socijalno osiguranje (za AHV, invalidsko osiguranje, zamjenu plate i osiguranje za nezaposlene) odbijaju se od takozvane stečene zarade. Tu pored uobičajene plate spadaju na primjer i naknada za prekovremeni rad, rad noću odnosno nedjeljom, kao i dio za poskupljenja. I gratifikacije, premije za dobar učinak, kao i naknada za odmor i slobodne dane spadaju u tu kategoriju. Međutim, u stečenu zaradu se ne ubrajaju (po Čl. 6 Pravilnika o AHV zakonu) porodični dodaci poput dječijeg, odnosno dodatka za stručno obrazovanje. Dakle, u ovom slučaju Vaša šefica ne smije da Vam odbija socijalne doprinose. Takođe: ni dnevnice od osiguranja u slučaju nesreće ili bolesti ne spadaju u stečenu zaradu. Zbog toga ni u tom slučaju nisu dozvoljeni odbici za socijalne doprinose.

(Work, 1.4.22)

Novi šef: da li bi trebalo da tražim među-preporuku?

9 godina radim u istom preduzeću. Sada će moj direktni nadređeni, sa kojim sam se uvijek dobro razumio, otići u penziju. Njegovo mjesto je već preuzeo jedan novi kolega. Pošto ne znam šta bi ova izmjena naredenog još mogla da nosi sa sobom, pomalo sam nesiguran. Da li bi trebalo da od svog sadašnjeg šefa tražim među-preporuku?

Myriam Muff: Da. Kada slijede promjene osoblja poput novog nadređenog, ili kada dolazi do velikih izmjena unutar preduzeća, savjetuje se da se uzme među-preporuka. Među-preporuka je važna i u slučajevima kada se ne pišu redovno izvještaji o kvalifikovanosti. Na taj način zaposleni može u slučaju neslaganja po pitanju završne preporuke da se pozove na to kako su njegov učinak i ponašanje bili ocijenjeni za vrijeme radnog odnosa. Po pretpostavkom da ćete sa promjenom nadređenog biti premešteni na drugo odjeljenje, otpušteni, ili jednostavno da zbog promjene radnog mjesta Vi lično želite da date otkaz, Vi nemate nikoga ko zapravo zna kakav je bio Vaš učinak. Zbog toga se preporučuje da uvijek imate među-preporuku. Pored toga Vi uvijek imate pravo da tražite preporuku. Objasnite svom nadređenom zašto Vam treba među-preporuka, kako ne bi došlo do nesporazuma.

(Work, 1.4.22)

Probni period: imam li pravo na B dozvolu?

Stanovnik sam jedne EU zemlje i imam ugovor na neodređeno. Nadležne službe su mi već izdale dozvolu privremenog boravka (L EU/EFTA) sa obrazloženjem da se još uvijek nalazim na probnom periodu. Moram li da čekam kraj probnog rada, prije nego što zatražim dozvolu boravka (B EU/EFTA)?

B-dozvola: kraj probnog perioda nije preduslov za dozvolu boravka. (Foto: Keystone)

Federica Colella: Ne. Sporazum o slobodi kretanja (FZA) između Švajcarske i EU i njenih država članica pod određenim okolnostima garantuje državljanima jedne od zemalja u ugovoru dozvolu boravka. Takvo pravo se posebno garantuje zaposlenima. Zaposleni koji rade na neodređeno ili na određeno ali duže od godinu dana imaju pravo na dozvolu boravka koja važi najmanje pet godina. U Švajcarskoj je ta dozvola B EU/EFTA. Privremena dozvola boravka (L EU/EFTA) se izdaje zaposlenima koji rade na određeno duže od 3 mjeseca, ali manje od godinu dana. Zemlje potpisnice ne smiju da uslovljavaju uslove ugovorene u FZA dodatnim okolnostima. Zbog toga Vi imate pravo na B EU/EFTA dozvolu. Kraj probnog rada naime nije preduslov za pravo boravka kako je to ugovoreno u FZA.

(Work, 14.4.22)

Revolucija karanfila i Dan oslobođenja Zajedničko slavlje

25. aprila je IG migracija Obervalis organizovala akciju u holu željezničke stanice u Brigu. U znak sjećanja na Revoluciju karanfila u Portugaliji i oslobođenje od nacional-socijalizma u Italiji pjevale su se borbene pjesme, a prolaznicima dijelili karanfili.

Darinka Filipović

Bilo je to glasno prolječno popodne u Brigu. Na željezničkoj stanici stajalo je upadljivo mnogo ljudi koji su jedni drugima dobacivali zavjereničke poglede i osmjeh. A onda, u tačno 17 časova, oni su se okupili, naoko spontano, i počeli da pjevaju: prvo portugalsku borbenu pjesmu «Grândola, Vila Morena», a zatim «Bella Ciao», italijanski partizanski klasik. Pored tog dješavanja, takođe su dijeljeni karanfili i flajeri prolaznicima koji su dijelom djelovali zbunjeno, a dijelom radosno pjevušili uz poznate melodije.

Flešmob u Brigu

Pjevači i pjevačice nisu bili obični prolaznici, već članovi i članice Unije. A akcija nije bila nikakvo spontano okupljanje, već dugo planiran flešmob. Ova akcija organizovana je u znak sjećanja na dva događaja 25. aprila: s jedne strane na Revoluciju karanfila koja se dogodila 1974. u Portugaliji. Mirnim ustankom je tada zbačen fašistički diktator koji je vladao 48 godina. Time je utrput demokraciji i odavno potrebnoj nezavisnosti tadašnjih kolonija.

S druge strane 25. april simbolizuje i kraj okupacije Italije od strane nacističke Njemačke. 25. aprila 1945. je Nacionalni komitet za oslobađanje Gornje Italije pozvao na oružani ustanak, kako bi pomogao napredovanju Saveznika preko rijeke Po. U Sjevernoj

Italiji partizani su uspjeli da oslobode neke gradove i prije ulaska Saveznika. U znak sjećanja na otpor partizana, ovaj dan je simbol uspješne borbe protiv fašizma i nacional-socijalizma.

Zajedničke borbe, zajednička slavlja

Odgovorna za ovu akciju bila je Interesna grupa Migracija pri Uniji u Obervalisu. «Prošle godine je Grupa za migraciju odlučila da zajedno proslavi ovaj portugalski i italijanski praznik,» objašnjava Angela Tavares Dos Reis. Ona je sekretarka sindikata pri Uniji u Obervalisu i odgovorna za portugalske radnike u toj regiji. Od januara je u pripremanje akcije uloženo mnogo vremena i energije. Veoma je važno da se ovaj praznik, koji je od ogromne važnosti i za portugalsku i za italijansku zajednicu, zajedno proslavi, objašnjava Tavares Dos Reis. «Kako smo svi mi migranti, važno je ne samo da se zajedno borimo, već da zajedno i slavimo. Tako ćemo lakše biti primijećeni!»

Udruženi protiv svake vrste ugnjetavanja

Unija je jedna velika neutralna organizacija, koja zastupa prava i interese radničke klase. Međutim kad je u pitanju okupacija, ugnjetavanje bez obzira gdje su ta dešavanja, Unija se bori protiv toga. Unijin glas se može čuti za pravičnost za bolje uslove radničke klase i protiv okupacije. Za dostojanstven život svih. Solidarno udruženi, zajedničkim snagama do pobjede. Zajedno smo jači!

Zajedničke borbe – zajednička slavlja – zajedničke pobjede